

References

1. Vylchkovskyi Zh.S. (1989), "Pedagogicheskiye osnovy protsessy formirovaniya dvyyhatelnoi podgotovlenosti detei 3-7 let" [Pedagogical basis of the process of formation of motor fitness of children 3-7 years old]: avtoref. dys. d-ra ped. nauk : 13.00.01. Kyiv. [in Ukrainian].
2. Vlastovskiy V.H. (1983), "Obshchye razmery y proporsyy tela : Morfolohiya cheloveka" [Overall body size and proportions : Human morphology]. Moskva : MHU. [in Russian].
3. Volchynskiy A.Ia. (1998), "Pedagogichni umovy zastosuvannya natsionalnykh rukhlyvykh ihor v systemi fizychnoho vykhovannya ditei 5-6 rokiv" [Pedagogical conditions for the use of national outdoor games in the system of physical education of children 5-6 years old] : avtoref. dys. kand. nauk z fiz. vykhov. i sportu : 24.00.02. Lutsk. [in Ukrainian].
4. Vorobei H.V. (1997), "Narodni ihry ta zabavy u fizychnomu zahartuvanni molodshykh shkolariv riznykh etnografichnykh hrup Prykarpatskoho kraiu" [Folk games and fun in the physical hardening of younger students of different ethnographic groups of the Carpathian region] : avtoref. dys. kand. ped. nauk : 13.00.01. Kyiv. [in Ukrainian].
5. Horobei M.P. (1994), "Pedagogichni umovy aktyvizatsii rukhvoi diialnosti molodshykh shkolariv u rezhymy prodovzhenoho dnia" [Pedagogical conditions for the intensification of motor activity of younger students in the extended day mode] : avtoref. dys. kand. ped. nauk : 13.00.01. Kyiv. [in Ukrainian].
6. Iermolova Ye.M. (2012), "Navchaiemo hraichys" [We learn to play] : metodychny posibnyk dlia vchyteliv fiz. kultury zahalnoosvitnii navch. zakladiv. Kyiv : Litera LTD. [in Ukrainian].
7. Zghaniaiko H.V., Pustovalov V.O. (2012), "Rukhlyvi ihry" [Outdoor games] : navchalno-metodychny posibnyk. Cherkasy. [in Ukrainian].
8. Kruhliak O.Ia. (2000), "Rukhlyvi ihry ta estafety v shkoli" [Outdoor games and relay races at school] : metod. posibnyk. – Ternopil : Pidruchnyky i posibnyky/ [in Ukrainian].
9. Levkiv V. I. (1998), "Vykorystannya zasobiv ukrainskoi narodnoi fizychnoi kultury u fizychnomu vykhovanni ditei molodshoho shkilnoho viku" [The use of means of Ukrainian folk physical culture in the physical education of children of primary school age] : avtoref. dys. ... kand. nauk z fiz. vykhovannya i sportu : 24.00.02. Lutsk/ [in Ukrainian].
10. Mudryk S. B., Klish I. S. (2020), "Rukhlyvi ihry. Teoriia i metodyka" [Rukhlyvi igri. Theory and Methodology] : navchalno-metodychny posibnyk. Lutsk : Vyd-vo «Teren». [in Ukrainian].

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2022.2(146).14

УДК: 378.147:796.071.4

Ковальов І. М.,
кандидат юридичних наук,
завідувач кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки факультету
№3 Харківського національного університету внутрішніх справ,
Ільченко С. С.,
кандидат наук з фізичного виховання та спорту,
доцент кафедри спортивних дисциплін факультету фізичного виховання
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини,
Замрозевич-Шадріна С. Р.,
доктор педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри фахових методик і технологій початкової освіти
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника,
Дяченко А. А.,
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент,
завідувач кафедри теорії і методики фізичного виховання факультету фізичного виховання і спорту
Вінницького державного педагогічного університету ім. Михайла Коцюбинського,
Людовик Т. В.,
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент, доцент кафедри фізичного виховання, спеціальної
фізичної підготовки і спорту, Національної академії сухопутних військ,
Антонюк А. Е.,
викладач кафедри теорії і методики фізичного виховання
Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського,

АНАЛІЗ ТЕХНІКО-ТАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ СПОРТСМЕНОК ВИСОКОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ, ЯКІ СПЕЦІАЛІЗУЮТЬСЯ В БОРТЬБІ САМБО ЗА ПІДСУМКАМИ «ЧС-2021»

Враховуючи результати аналізу науково-методичної, спеціальної та довідкової літератури встановлено, що питанням аналітико-статистичного огляду техніко-тактичної підготовленості спортсменок високої кваліфікації, які спеціалізуються в боротьбі самбо, чемпіонок та призерок «Чемпіонату світу – 2021 року» (м. Ташкент, Узбекистан) – присвячено недостатню кількість науково-методичних праць, що потребує подальших наукових досліджень та підкреслює актуальність і практичну складову обраного напрямку наукової розвідки.

Головною метою дослідження є аналіз техніко-тактичного арсеналу елітних спортсменок (Топ-3), які спеціалізуються в боротьбі самбо, чемпіонок та призерок «Чемпіонату світу – 2021 року» (м. Ташкент, Узбекистан). Під час теоретичного дослідження членами науково-дослідної групи були використані наступні

методи: абстракції, вимірювання, експертного оцінювання, опитування, порівняння, спостереження тощо. В результаті теоретичного дослідження членами науково-дослідної групи проведено аналіз техніко-тактичного арсеналу спортсменок, які спеціалізуються в боротьбі самбо високої кваліфікації, чемпіонок та призерок «Чемпіонату світу – 2021 року» (м. Ташкент, Узбекистан).

Ключові слова: аналітика, боротьба самбо, жінки, змістові характеристики, порівняльний аналіз, спорт вищих досягнень, статистика, тактична підготовка, технічна підготовка, чемпіонат світу

Kovalov I., Ilchenko S., Zamrozevych-Shadrina S., Dyachenko A., Liudovyk T., Antoniuk A. Analysis of technical and tactical training of highly qualified athletes (women) who specialize in sambo wrestling following the results of the 2021 World Cup. Taking into account the results of the analysis of scientific-methodical, special and reference literature, it is established that the issue of analytical and statistical review of technical and tactical training of highly qualified athletes specializing in sambo (women), champions and prize-winners of the 2021 World Cup (Tashkent, Uzbekistan) – Insufficient number of scientific and methodological works is devoted, which requires further research and emphasizes the relevance and practical component of the chosen direction of scientific research. The main purpose of the research is to analyze the technical and tactical arsenal of elite athletes (women, Top 3) who specialize in sambo, champions and winners of the "World Cup – 2021" (Tashkent, Uzbekistan). During the theoretical research, the members of the research group used the following methods: abstraction, measurement, expert evaluation, survey, comparison, observation, etc.

As a result of theoretical research, members of the research group analyzed the technical and tactical arsenal of athletes (women) specializing in high-skilled sambo, champions and winners of the 2021 World Cup, Tashkent, Uzbekistan.

Keywords: analytics, women's sambo wrestling, semantic characteristics, comparative analysis, sport of excellence, statistics, tactical training, technical training, world championship

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Відповідно до звітів провідних аналітиків повноконтактних одноборств (Р. Аскаррова, І. Андреева, Г. Глазко, М. Горшеніна, Б. Пардо та інших фахівців), на сьогодні «жіноче самбо» (спортивний розділ) характеризується високою динамічністю, блискавичністю атакуючих та захисних техніко-тактичних дій, що сприяє залученню до спортивних заходів широкого кола глядачів різних вікових груп та статі.

Варто також зауважити, що боротьба самбо є чудовим засобом самозахисту, а також збалансованою системою фізичного та гармонійного розвитку особистості. Крім цього, боротьба самбо (спортивний та бойовий розділи) є службово-прикладним видом спорту, який сприяє формуванню професійних компетентностей у правоохоронців силових структур та спеціальних служб України. У свою чергу це забезпечує підвищення популярності боротьби самбо серед представниць жіночої статі різних вікових груп, а також сприяє їхньому залученню до систематичних занять одноборствами (іншими формами фізичної культури, видами спорту).

З метою підвищення видовищності (оптимізації правил змагань з боротьби самбо), а також підвищення популярності зазначеного вище одноборства серед представниць жіночої статі, виконавчим комітетом всесвітньої федерації самбо (ФІАС) прийнято рішення про внесення змін у діючі правила змагань (спортивний та бойовий розділи). Одним із нововведень стала зміна вагових категорій, як у чоловіків, так і у жінок. Крім цього були внесені зміни в систему оцінювання техніко-тактичних дій, а також у змістову частину організації суддівства.

Враховуючи вище викладене, на сьогодні актуальним і своєчасним є здійснення нового аналітико-статистичного аналізу техніко-тактичної, а також всебічної підготовленості спортсменок, які спеціалізуються у боротьбі самбо. Це забезпечить своєчасне внесення коректив у річні плани їхньої підготовки (в системі багаторічної підготовки), що сприятиме підвищенню результативності виступів українських самбісток (різних вікових груп та вагових категорій) у змаганнях вищих рангів.

Дослідження виконано відповідно до планів науково-дослідної роботи: кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки факультету №3 Харківського національного університету внутрішніх справ; кафедри спортивних дисциплін факультету фізичного виховання Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, а також профільних кафедр закладів вищої освіти відповідно до договорів про міжкафедральну співпрацю (ініціативний науковий проект «статистика «Самбо»).

Аналіз останніх досліджень і публікацій у обраному напрямі дозволив визначити низку учених: О. Нікітенка [1], О. Хацаюка, Б. Кіндзера, О. Пришву, А. Івченко, С. Кулібабу, О. Кусовську [2], Д. Дзензелюка, Ф. Загуру, П. Пилипчука, І. Канділова [3], О. Тарасевич [4] та інших фахівців одноборств (К. Ананченка, І. Афоніну, Ю. Гончарова, В. Єрохіна, Б. Тараканова), які у своїх працях висвітлили актуальні питання організації системи багаторічної підготовки спортсменів та спортсменок, які спеціалізуються в боротьбі самбо на різних етапах їхньої багаторічної підготовки.

У наукових працях: В. Бізіна, Д. Миргород, О. Хацаюка [5], С. Русанівського, О. Федченко, О. Крука, С. Олексійчука, Р. Лисики, В. Штоми, С. Безпалого [6], А. Дяченко, Ю. Паламарчук, М. Маєвського, С. Ільченка, Е. Сивохопа, І. Кушнір [7], О. Солодкої, В. Осіпова, Л. Томіч, В. Гнатюка, О. Кусовської, Д. Кулакова [8] та інших учених і практиків (А. Алексеєва, Є. Гончаренка, І. Мацяя, А. Михайленка, М. Хасанова) – розкрито методологію, а також надано інформацію про необхідний науковий інструментарій, який забезпечує організацію системи (основних її етапів) аналітико-статистичної обробки результатів навчально-тренувальної та змагальної діяльності атлетів, які спеціалізуються в одноборствах.

У науково-методичних працях провідних учених і практиків: Р. Троня [9], В. Сазонова [10], С. Лазоренка (ст.), А. Панчука, І. Панчука, С. Лазоренка (мол.), Є. Кравчука, А. Посипайка, М. Данилюка [11], О. Хацаюка, О. Солодкої, О. Суорова, Н. Партики, О. Полякової, О. Кусовської, Є. Лозового, Ю. Белошенка [12], А. Дяченко, І. Райтаровської [13] та

інших фахівців одноборств (Г. Арзютова, Н. Бойченко, Т. Кравчук, А. Пантелєєва, В. Шестакова) – визначаються кількісні та якісні характеристики змагальних сутичок висококваліфікованих атлетів (спортсменів та спортсменок, які спеціалізуються в одноборствах) у своїх вагових категоріях за підсумками їх участі у змаганнях найвищих рангів.

Враховуючи результати моніторингу спеціалізованих Інтернет-джерел (аналізу науково-методичної та довідкової літератури), членами науково-дослідної групи встановлено, що питанням аналітико-статистичного огляду техніко-тактичної підготовленості спортсменок високої кваліфікації, які спеціалізуються в боротьбі самбо, чемпіонки та призерки «Чемпіонату світу – 2021 року» (у місті Ташкент, Узбекистан) – присвячено недостатню кількість науково-методичних праць, що потребує подальших наукових досліджень та підкреслює актуальність і практичну складову обраного напрямку наукової розвідки.

Мета статті. Головною метою дослідження є аналіз техніко-тактичного арсеналу елітних спортсменок (Топ-3), які спеціалізуються в боротьбі самбо, чемпіонки та призерки «Чемпіонату світу – 2021 року» (у місті Ташкент, Узбекистан).

Для досягнення мети дослідження планувалося вирішити наступні завдання:

- здійснити аналіз науково-методичної літератури у напрямі організації системи багаторічної підготовки спортсменів та спортсменок, які спеціалізуються в боротьбі самбо на різних етапах їхньої багаторічної підготовки;
- провести аналіз спеціальної науково-методичної та довідкової літератури (Інтернет-джерел) у яких розкрито методологію організації системи аналітико-статистичної обробки результатів навчально-тренувальної та змагальної діяльності атлетів, які спеціалізуються в одноборствах;
- визначити кількісні, а також якісні характеристики змагальних сутичок висококваліфікованих атлетів (спортсменів та спортсменок, які спеціалізуються в одноборствах) у своїх вагових категоріях за підсумками їх участі у змаганнях найвищих рангів.

Методи дослідження. Під час дослідження були використані наступні методи: абстракції, вимірювання, експертного оцінювання, опитування, порівняння, спостереження тощо. Крім цього було використано власний досвід організації системи багаторічної підготовки спортсменок, які спеціалізуються в контактних одноборствах різної спортивної кваліфікації, а також досвід аналітико-статистичної обробки результатів теоретичних і емпіричних досліджень.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дослідно-аналітична робота організована у два етапи (листопад 2021 р. – січень 2022 р.). Упродовж 1 етапу дослідження (листопад-грудень 2021 р.) членами науково-дослідної (І. Ковальов, С. Ільченко, С. Замрозевич-Шадріна, А. Дяченко, Т. Людовик, А. Антонюк – провідні учені та практики у обраному напрямі наукової розвідки) – проведено аналіз науково-методичної, спеціальної та довідкової літератури (моніторинг Інтернет-джерел) з досліджуваної проблематики.

Необхідно також підкреслити, що в динаміці зазначеного вище етапу, членами науково-дослідної групи (НДГ) проведено якісний аналіз та вибірку необхідного відеоматеріалу, а також здійснено систематизацію офіційних протоколів результатів виступу спортсменок, які спеціалізуються в боротьбі самбо (надалі – самбісток) високої кваліфікації, чемпіонки та призерки «Чемпіонату світу – 2021 року» (у місті Ташкент, Узбекистан).

В процесі дослідно-аналітичної роботи упродовж 2 етапу дослідження (грудень 2021 р. – січень 2022 р.), відповідно до результатів отриманих наприкінці 1 етапу, а також враховуючи результати попередніх досліджень [1, 7, 10, 12, 13] членами НДГ проаналізовані кількісні, а також якісні характеристики змагальних сутичок самбісток «Топ – 3» згідно вагових категорій із урахуванням результатів їхнього виступу у «Чемпіонаті світу – 2021 року» у м. Ташкент, Узбекистан (надалі – «ЧС – 2021», див. табл. 1).

Таблиця 1

Результати виступу самбісток високої кваліфікації чемпіонки та призерки за результатами «ЧС – 2021»

Зайняте місце	Прізвище та ім'я самбісток (країна)	Основні техніко-тактичні характеристики						
		оц. 4 бали	оц. 2 бали	оц. 1 бал	к-сть ут-рим.	к-сть бол. прий.	к-сть пров. сутич.	заг. час. сутич. (хв/сек)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Вагова категорія до 50 кг (загальна кількість учасниць 17 жінок.)								
I місце	KAPAYEVA Anfisa (BLR)	-	1	1	-	2	4	14:55
II місце	DAVLATOVA Sabina (UZB)	2	2	2	1	-	5	22:13
III місце	ABDUMALIK KYZY Samara (KGZ)	-	-	4	-	2	4	19:56
	MOLCHANOVA Mariia (RSF)	-	2	2	-	-	4	15:38
Вагова категорія до 54 кг (загальна кількість учасниць 11 жінок.)								
I місце	ALMUKHANBETOVA Guldana (KAZ)	-	3	2	-	3	3	14:57
II місце	NEKHIITBAATAR Bayarmaa (MGL)	2	4	1	1	1	3	12:34
III місце	ZHARSKAYA Marina (BLR)	1	1	1	1	2	2	8:29

	BIKKUZHINA Aliia (RSF)	2	-	2	1	2	4	18:13
Вагова категорія до 59 кг (загальна кількість учасниць 20 жінок.)								
I місце	MATSKO Tatsiana (BLR)	3	-	1	-	3	3	04:54
II місце	UVAROVA Svetlana (RSF)	2	-	2	-	3	4	15:41
III місце	AGOJONOVA Ibodatkhon (UZB)	1	-	2	-	2	4	18:03
	ALTANGEREL Boldoo (MGL)	-	-	1	-	1	2	06:33
Вагова категорія до 65 кг (загальна кількість учасниць 16 жінок.)								
I місце	HREBENOZHKO Yuliia (UKR)	2	3	2	-	-	4	20:00
1	2	3	4	5	6	7	8	9
II місце	SALYKOVA Azhar (KAZ)	2	1	1	1	1	4	20:00
III місце	VAN DUN Sem (NED)	1	-	1	1	1	3	10:48
	BABIC Lucija (CRO)	2	1	2	-	-	4	16:55
Вагова категорія до 72 кг (загальна кількість учасниць 15 жінок.)								
I місце	SCHLESINGER Alice (ISR)	3	2	-	1	-	4	16:52
II місце	KURYSHBAYEVA Dildash (KAZ)	2	2	1	-	1	4	12:49
III місце	TSOG-OCHIR Battsetseg (MGL)	3	3	3	1	-	4	19:37
	KHOMIACHKOVA Anastasiia (RSF)	-	-	1	-	3	4	07:50
Вагова категорія до 80 кг (загальна кількість учасниць 11 жінок.)								
I місце	TSIMASHENKA Sviatlana (BLR)	1	2	2	-	2	4	15:31
II місце	KOVALSKA Halyna (UKR)	2	1	1	1	-	3	08:59
III місце	ORYASHKOVA Mariya (BUL)	3	2	1	-	-	3	8:45
	JANDRIC Ivana (SRB)	3	2	2	-	1	3	09:53
Вагова категорія понад 80 кг (загальна кількість учасниць 14 жінок.)								
I місце	ARTOSHINA Olga (RSF)	4	1	1	-	2	4	12:12
II місце	KOMOVYCH Anastasiia (UKR)	1	1	-	-	2	4	11:27
III місце	KEBADZE Elene (GEO)	1	1	2	-	-	3	15:00
	KONDRATSYEVA Maryia (BLR)	4	-	-	-	2	3	05:22
Примітка: 1) відповідно до діючих правил в боротьбі самбо (спортивний та бойовий розділи) визначається два 3 місяця; 2) під час аналітично-статистичного аналізу використано офіційні протоколи «ЧС-2021, а також відеоархів сайту Міжнародної федерації самбо [14] (особистий відеоархів); 3) під час ідентифікації країни чемпіонки та призери «ЧС-2021» використано загальноприйняті міжнародні стандарти скорочень; 4) у графі 3 визначено загальну кількість технічних дій оцінених у 4 бали; 5) у графі 4 визначено загальну кількість технічних дій оцінених у 2 бали; 6) у графі 5 визначено загальну кількість технічних дій оцінених в 1 бал; 7) у графі 6 визначено загальну кількість проведених утримань; 8) у графі 7 визначено загальну кількість проведених спортсменками больових прийомів; 9) у графі 8 визначено загальну кількість проведених самбістками змагальних сутичок; 10) у графі 9 визначено загальний час проведених сутичок спортсменками упродовж змагань.								

У «ЧС – 2021» з боротьби самбо прийняли участь представниці із 13 країн. Варто підкреслити, що у загальному заліку I загальнокомандне місце виборолла збірна команда Білорусі (3 золотих та 2 бронзових нагороди), II загальнокомандне місце посіла збірна команда Казахстану (1 золота, 2 срібних нагороди), III загальнокомандне місце здобула збірна команда України (1 золота та 2 срібні нагороди) – підсумки проведено відповідно до офіційної

статистики Міжнародної федерації самбо (МФС) [14].

Самбістки збірної команди України в особистому заліку посіли наступні місця: 9 місце – Марія Буйок (вагова категорія до 50 кг); 9 місце – Христина Бондар (вагова категорія до 54 кг); 9 місце – Анастасія Шевченко (вагова категорія до 59 кг); 1 місце – Юлія Гребежоко (вагова категорія до 65 кг); 9 місце – Наталя Смаль (вагова категорія до 72 кг); 2 місце – Галина Ковальська (вагова категорія до 80 кг); 2 місце – Анастасія Комович (вагова категорія понад 80 кг).

Найбільш технічною та результативною спортсменкою серед найкращих самбісток, чемпіонок та призерок «ЧС – 2021» незалежно від вагової категорії визнано НЕКНІІТВААТАР Бауагмаа (MGL, вагова категорія до 54 кг), що забезпечило їй II місце в особистому заліку. Найменше часу (0,19 сек) для досягнення перемоги під час змагальної сутички витратила спортсменка з MATSKO Tatsiana (BLR, вагова категорія до 59 кг). Крім цього, зазначена вище самбістка, упродовж чемпіонату світу здобула найбільше дострокових перемог (3 перемоги) що забезпечило у підсумку здобуття нею золотої нагороди в особистому заліку.

Цікавим є той факт, що найдовше по часу (22 хв 13 сек, 5 сутичок) на борцівському килимі провела самбістка DAVLATOVA Sabina (UZB, вагова категорія до 50 кг), яка здобула срібну нагороду в особистому заліку. Варто також зауважити, що найменше сутичок (по 2 сутички) за період зазначених вище змагань провели спортсменки: ZHARSKAYA Marina (BLR, вагова категорія до 54 кг) та ALTANGEREL Boldoo (MGL, вагова категорія до 59 кг), які за підсумками утішливих сутичок стали бронзовими призерками «ЧС – 2021». І навпаки, найбільше сутичок (5 сутичок) провела упродовж змагань DAVLATOVA Sabina (UZB, вагова категорія до 50 кг), яка в особистому заліку посіла II місце.

У свою чергу, найбільше зауважень та попереджень за порушення правил змагань отримала самбістка КНОМІАШКОВА Anastasiia (RSF, вагова категорія до 72 кг), однак це не завадило їй вибороти бронзову нагороду в особистому заліку. Ефективність змагальної діяльності самбісток окремих вагових категорій наведено у табл. 2.

Таблиця 2

Кількісні та якісні характеристики змагальної діяльності самбісток, чемпіонок та призерок «ЧС – 2021» за окремими ваговими категоріями

Вагові категорії	Основні техніко-тактичні складники						
	оц. 4 бали	оц. 2 бали	оц. 1 бал	к-сть ут- рим.	к-сть бол. прий.	к-сть пров. сутич.	заг. час. сутич. (год/хв/сек)
1	2	3	4	5	6	7	8
до 50 кг	2	5	9	1	4	17	01:12:42
до 54 кг	5	8	6	3	8	12	00:54:13
до 59 кг	6	-	6	-	9	13	00:45:11
до 65 кг	7	5	6	2	2	15	01:07:43
до 72 кг	8	7	5	2	4	16	00:57:11
до 80 кг	9	7	6	1	3	13	00:43:08
понад 80 кг	10	3	3	-	6	14	00:44:01

Примітка: 1) під час аналітично-статистичного аналізу використано офіційні протоколи «ЧС-2021, а також відеоархів сайту Міжнародної федерації самбо [14] (особистий відеоархів); 2) у графі 2 визначено загальну кількість технічних дій оцінених у 4 бали; 3) у графі 3 визначено загальну кількість технічних дій оцінених у 2 бали; 4) у графі 4 визначено загальну кількість технічних дій оцінених в 1 бал; 5) у графі 5 визначено загальну кількість проведених утримань; 6) у графі 6 визначено загальну кількість проведених спортсменками больових прийомів; 7) у графі 7 визначено загальну кількість проведених самбістками змагальних сутичок; 8) у графі 8 визначено загальний час проведених сутичок спортсменками упродовж змагань.

Відповідно до моніторингу офіційних протоколів [14] «ЧС – 2021 р.», нами визначено найбільшу кількість учасниць – 20 жін., вагова категорія до 59 кг. І навпаки, найменш чисельнішими по 11 жін., виявилися вагові категорії: до 54 кг та до 80 кг. Аналітико-статистичний аналіз найбільш ефективної техніки продемонстрованої самбістками високої кваліфікації під час участі у «ЧС – 2021», незалежно від вагових категорій надано на рис. 1 (використано офіційні протоколи та відеоматеріали МФС [14]).

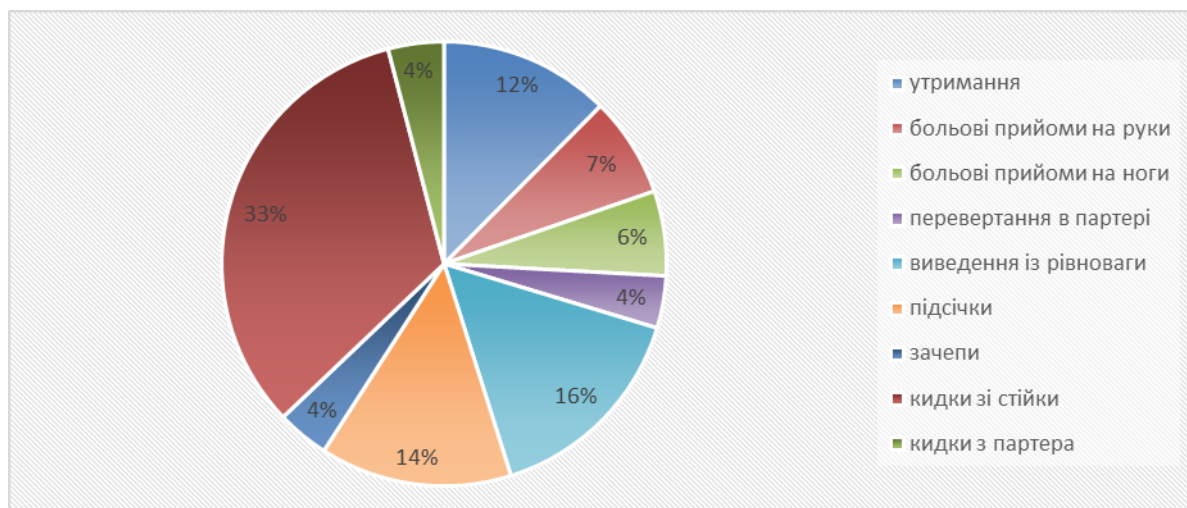

Рис. 1. Найбільш ефективна техніка «Топ-3 самбісток» у %, чемпіон та призерок «ЧС – 2021», незалежно від вагових категорій

Висновки і перспективи подальших розвідок у цьому напрямку. В результаті дослідно-аналітичної роботи членами науково-дослідної групи проведено аналіз техніко-тактичного арсеналу елітних спортсменок (Топ-3), які спеціалізуються в боротьбі самбо, чемпіонки та призерки «Чемпіонату світу – 2021 року» (у місті Ташкент, Узбекистан).

Враховуючи наявні результати, нами рекомендується провідним тренерам збірних команд областей України з боротьби самбо інформацію прийняти до уваги. Крім цього, доцільним є зосередження уваги провідних тренерів на: підвищенні спеціальної витривалості; розширенню техніко-тактичних комбінацій у стійці; удосконаленню техніки та тактики застосування больових прийомів (на руки та ноги) після утримань різними способами; формування тактичної чутливості та уміння контролювати психофізичний стан самбісток упродовж змагальної сутички, тощо.

Результати теоретичного дослідження впроваджені у систему багаторічної підготовки самбісток: Вінницької, Сумської та Харківської областей. Перспективи подальших досліджень у обраному напрямі наукової розвідки передбачають проведення порівняльного аналізу виступу висококваліфікованих спортсменів (чоловічої та жіночої статі), які спеціалізуються в боротьбі самбо, чемпіонів та призерів «Чемпіонату світу – 2022 р.».

Література

1. Нікітенко О.В. Розвиток спритності та координації спортсменів, які спеціалізуються у боротьбі та бойових мистецтвах (на матеріалі рукопашного бою) : дис. ... канд. наук з фізичного виховання і спорту : 24.00.01. Київ, 2019. 203 с.
2. Хацаюк О.В., Кіндзер Б.М., Пришва О.Б., Івченко А.О., Кулібаба С.О., Кусовська О.С. Програма удосконалення техніко-тактичної підготовленості одноборців-ветеранів (на прикладі борців самбо). *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. Київ, 2021. – Вип. 6 (137). С. 121-127.
3. Дзензелюк Д., Загура Ф., Пилипчук П., Канділов І. Вплив засобів боротьби самбо на фізичне здоров'я студентів під час навчання у закладах вищої освіти. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. Київ, 2020. – Вип. 7 (127). С. 66-72.
4. Тарасевич О.А. Особливості формування гендерної схожості і гендерних відмінностей під впливом занять різними видами спорту : дис. ... канд. наук з фізичного виховання і спорту : 24.00.01. Київ, 2021. 335 с.
5. Бизин В.П., Миргород Д.А., Хацаюк А.В. Технические средства обучения двигательным действиям : научн. пособие. Берлин : Lambert Academic Publishing, 2014. С. 36-42.
6. Русанівський С.В., Федченко О.І., Крук О.М., Олексійчук С.А., Лисик Р.В., Штома В.Д., Безпалый С.М. Характеристика психоемоційного стану майбутніх поліцейських у процесі занять боротьбою самбо. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. Київ, 2020. – Вип. 5 (125). С. 132-135.
7. Дяченко А.А., Паламарчук Ю.Г., Маєвський М.І., Ільченко С.С., Сивохоп Е.М., Кушнір І.С. Результати дослідно-експериментальної перевірки технічних засобів термінової інформації в системі багаторічної підготовки одноборців. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. Київ, 2021. – Вип. 10 (141). С. 56-61.
8. Солодка О.В., Осіпов В.М., Томіч Л.М., Гнатюк В.В., Кусовська О.С., Кулаков Д.В. Результати дослідно-експериментальної перевірки програми фізичної терапії самбістів-ветеранів після лікування гіпертензивного кризу. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. Київ, 2022. – Вип. 1 (145). С. 99-105.
9. Тронь Р.А. Контроль спеціальної підготовленості кваліфікованих спортсменів у бойовому самбо : автореф.

дис. ... канд. наук з фізичного виховання і спорту : 24.00.01. Київ, 2014. 22 с.

10. Сазонов В.В. Корекція процесів відновлення в організмі кваліфікованих борців : дис. ... канд. наук з фізичного виховання і спорту : 24.00.01. Київ, 2017. 201 с.

11. Лазоренко С.А., Панчук А.П., Панчук І.В., Лазоренко С.С., Кравчук Є.В., Посипайко А.О., Данилюк М.М. Перспективи впровадження у систему багаторічної підготовки одноборців бінарних навчально-тренувальних занять. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. Київ, 2021. – Вип. 8 (139). С. 63-70.

12. Хацаюк О.В., Солодка О.В., Суоров О.А., Партико Н.В., Полякова О.О., Кусовська О.С., Лозовий Є.А., Белошенко Ю.К. Аналіз техніко-тактичної підготовленості спортсменів високої кваліфікації, які спеціалізуються в бойовому розділі самбо за підсумками «ЧС-2021». *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. Київ, 2022. – Вип. 1 (145). С. 120-126.

13. Дяченко А., Райтаровська І. Аналітично-статистичний аналіз техніко-тактичної підготовленості дзюдоїсток високої кваліфікації за підсумками «Олімпійських ігор – 2020» : колект. моногр. Вінниця : Європейська наукова платформа, 2021. С. 1-12.

14. Результати «Чемпіонат світу – 2021 р., Ташкент (Узбекистан) бойове самбо» (Міжнародна федерація самбо, 2021): [електронний ресурс]. Режим доступу: <https://sambo.sport/ru/events/championat-mira-po-sambo-2021/results/?tab=30030755>.

References

1. Nikitenko O. Development of dexterity and coordination of athletes who specialize in wrestling and martial arts (on the material of hand-to-hand combat): diss. ... Cand. of Physical Scien. and Sport: 24.00.01. Kyiv, 2019. 203 p.

2. Khatsaiuk O., Kindzer B., Prishva O., Ivchenko A., Kulibaba S., Kusovska O. Program for improving the technical and tactical training of veteran fighters (on the example of sambo fighters). *Scientific journal of the National Pedagogical Dragomanov University. Series № 15. Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports)*. Kyiv, 2021. – Issue 6 (137). p. 121-127.

3. Dzenzelyuk D., Zagura F., Pylypchuk P., Kandilov I. The impact of sambo control on the physical health of students while studying in higher education. *Scientific journal of the National Pedagogical Dragomanov University. Series № 15. Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports)*. Kyiv, 2021. – Issue 7 (127). p. 66-72.

4. Tarasevich O. Features of formation of gender similarity and gender differences under the influence of occupations by various kinds of sports: diss. ... Cand. of Physical Scien. and Sport: 24.00.01. Kyiv, 2021. 335 p.

5. Bizin V., Mirgorod D., Khatsaiuk A. Technical means of teaching motional actions : scientific manual. Berlin: Lambert Academic Publishing, 2014. p. 36-42.

6. Rusanivsky S., Fedchenko O., Kruk O., Oleksiychuk S., Lysyk R., Shtoma V., Bezpaly S. Characteristics of the psycho-emotional state of future police officers in the process of sambo. *Scientific journal of the National Pedagogical Dragomanov University. Series № 15. Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports)*. Kyiv, 2020. – Issue 5 (125). p. 132-135.

7. Dyachenko A., Palamarchuk Yu., Maeovsky M., Ilchenko S., Sivohop E., Kushnir I. Results of experimental test of technical means of urgent information in the system of long-term training of wrestlers. *Scientific journal of the National Pedagogical Dragomanov University. Series № 15. Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports)*. Kyiv, 2021. – Issue 10 (141). p. 56-61.

8. Solodka O., Osipov V., Tomich L., Hnatyuk V., Kusovska O., Kulakov D. Results of experimental test of the program of physical therapy of veteran sambo wrestlers after treatment of hypertensive crisis. *Scientific journal of the National Pedagogical Dragomanov University. Series № 15. Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports)*. Kyiv, 2022. – Issue 1 (145). p. 99-105.

9. Tron R. Control of special training of qualified athletes in Combat sambo: author's ref. diss. ... Cand. of Physical Scien. and Sport: 24.00.01. Kyiv, 2014. 22 p.

10. Sazonov V. Correction of recovery processes in the body of skilled fighters (Martial arts): diss. ... Cand. of Physical Scien. and Sport: 24.00.01. Kyiv, 2017. 201 p.

11. Lazorenko S., Panchuk A., Panchuk I., Lazorenko S. (jun.), Kravchuk E., Posypayko A., Danyliuk M. Prospects for the introduction of binary training sessions in the system of long-term training of wrestlers. *Scientific journal of the National Pedagogical Dragomanov University. Series № 15. Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports)*. Kyiv, 2021. – Issue 8 (139). p. 63-70.

12. Khatsaiuk O., Solodka O., Suorov O., Partiko N., Polyakova O., Kusovska O., Lozovy E., Beloshenko Yu. Analysis of technical and tactical training of highly qualified athletes who specialize in the combat section of sambo on the results of "World Cup-2021". *Scientific journal of the National Pedagogical Dragomanov University. Series № 15. Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports)*. Kyiv, 2022. – Issue 1 (145). p. 120-126.

13. Dyachenko A., Raitarovska I. Analytical and statistical analysis of technical and tactical training of highly qualified judokas based on the results of the "Olympic Games – 2020" : collect. monogr. Vinnitsa: European Scientific Platform, 2021. p. 1-12.

14. Results "World Championship – 2021, Tashkent (Uzbekistan) Combat Sambo" (International Sambo Federation, FIAS, 2021): [Electronic resource]. Access mode: <https://sambo.sport/ru/events/championat-mira-po-sambo-2021/results/?tab=30030755>.